

21.35x16.08	1/3	1	עמוד	כותרת	כלכליסט -	19/09/2023	87610307-2
אוניברסיטת תל אביב מחקרים של אוניברסיטת תל אביב - 78							

המשטרה תחליט, המשטרה תשתמש, המשטרה תפקח

חוק המצלמות מחסל את הזכות לפרטיות ומוסר אותה למדינה

הצעת החוק שאישרה הממשלה תאפשר פריסת מצלמות זיהוי ביומטריות במרחב הציבורי עם יכולת ריגול המוני וללא פיקוח חיצוני • כל מומחי הפרטיות מזהירים: "מצלמה ביומטרית תשנה את המרחב הציבורי – ואותנו. האנונימיות, שהיתה ברירת המחדל, תיעלם • "מערכות זיהוי פנים מבוססות בינה מלאכותית מסוגלות לנתח מצבי רוח או נטייה מינית ויעניקו למשטרה גישה למידע רגיש בלב הזכות לפרטיות" • "שלב נוסף בדרך להפיכת ישראל לחברת מעקב כמו סין. בחברה כזו אין דמוקרטיה ומרחב דמוקרטי" // עומר כביר, עמ' 2-3

חומר גנון

פרטיות נרמסת

הקורונה נתנה את האות לפגיעה גלויה של השלטון בחירויות הפרט, אך מתחת לפני השטח הפגיעה בחירויות הללו באמצעים טכנולוגיים, במרחב האישי והציבורי, דהרה בלי הבחנה או מידתיות. מאז 2020 נחשפו בתחקירים עיתונאיים עוד ועוד כלים ואמצעים טכנולוגיים שהמשטרה הכניסה לשימוש ללא דיון ציבורי והליך חקיקה מסודר, ותמיד עם אותן סיסמאות בדיעבד: זה לביטחון, זה רק נגד פשיעה חמורה, תסמכו עלינו. עכשיו הגיע תורה של מערכת צילום ביומטרית במרחב הציבורי. אלא שמרחב הציבורי, ובוודאי מרחב פרטי, אינו קניינו של השלטון ואסור שיהיה כזה.

26.54x28.69	2/3	2	עמוד	כותרת	19/09/2023	87610305-0
אוניברסיטת תל אביב מחקרים של אוניברסיטת תל אביב - 78						

על סדר היום: בדרך למדינת משטרה? +

"תחת עינו של האח הגדול האזרחים יחששו להפגין"

מומחים מזהירים מפני הסכנות בהצעת החוק שאושרה אתמול בוועדת השרים ותאפשר לממשלה לפרוס מצלמות ביומטריות במרחב הציבורי. מכוח בלתי מידתי בידי המשטרה ועד השפעות העומק על האזרחים: "זה סימן ההיכר של דיקטטורות"

המחלל היא שיש לכל אדם חירות להסתובב בכל מקום ציבורי, ולעשות ככל העולה על רוחנו – כל עוד אין אנו פוגעים באדם אחר. היתה לנו אנונימיות מול המדינה. מצלמה ביומטרית תהי פוך את בררת המחלה: המדינה תוכל לדעת מי בדיוק נמצא איפה בכל מקום. לזיהוי טוטלי כזה יש השפעה דרמטית על היכולת שלנו להפגין, להיפגש עם אחרים במרחב הציבורי, או סתם להיות בחוץ.

"מעבר לעניין העקרוני, יש חשש מזליגת המידע מהמש" טרה לגורמים עוינים ולגורמים מסחריים – וראינו לא מעט מקרים שבהם שוטרים העבירו מידע או מכרו מידע לגורמי מים אחרים. ובנוסף, יש חשש מטעויות. זיהוי ביומטרי כיום נחשב למדויק יותר מאשר זיהוי אנושי, אבל גם אם הדיוק מגיע ל-99%, שזה הרבה מאוד, זה אומר 1% של טעויות, כלומר על כל אלף איש, יהיו עשרה שזוהו בטעות. אם הזיהוי יוביל לתיעוד או למעצר – אנחנו בבטיחה."

ד"ר תהילה שוורץ אלטשולר מהמכון הישראלי לדי- מוקרטיה התייחסה לכמה שינויים שנעשו בהצעת החוק, ושלכאורה אמורים למתן את הפגיעה בפרטיות. "יש בתז" כיר תיקונים אבל חלקם מעוררי גיחוך. כך, למשל, צילום ביומטרי בהפגנות לא יהיה בכל מקום ציבורי אלא במקום ציבורי מוגדר, שלא הוגדר בעצמו בחוק ומשאר טווח רחב של פעי- לות עבור המשטרה בדיכוי הפגנות", אמרה. "שימוש במערכות מבוססות בינה מלאכותית לזיהוי פנים איננו נעצר בידיעה מי היה, היכן ומתי. מע- רכות אלה כבר כיום מסוגלות לנתח מצבי רוח, נטייה מינית ועוד. הדבר מעניק למשטרה גישה למידע שהוא רגיש ביותר ונמצא בליבת הזכות לפי- רטיות, גם אם נאסף במרחב הציבורי. רי. הצבת מערך של מצלמות חכמות במרחב הציבורי, תמנע מאנשים להי- תנהג באופן חופשי מתוך חשש שהם נתונים תחת מעקב, ובין השאר לממש את הזכויות הפוליטיות שלהם. מע- רכות איסוף מידע כלליות מעניקות למשטרה מידע לא קונקרטי, בדומה לרשויות ביון ולצבא. מידע כזה בידי המשטרה משנה את יחסי הכוחות בין המשטרה לבין האזרחים, ובמידה רבה

ותפעול המצלמות אפסי: הגורם המוסמך לאשר שימוש במצ" למה ביומטרית הוא קצין משטרה שהוסמך לכך, כאשר המש" טרה מחויבת רק לדווח ליועץ המשפטי לממשלה על אמינות המערכת ועל השימוש שנעשה בה.

"צריך איזונים ובלמים"

פרופ' מיכאל בירנהק מהפקולטה למשפטים באוניברסיטת תל אביב מסביר שבהצעת החוק חסרה בקרה שיפוטית לפני השימוש. "כל התהליך המתואר הוא בתוך המשטרה, עם דיווחים בדיעבד", אמר. "אם רוצים להכשיר את השימוש בכלי הזה, אני חושב שצ" ריך אישורים מוקדמים נוספים – של היועמ"ש ושל בית משפט, שיסתכלו על הסוגיה ויראו אם יש צורך אמיתי. צריך איזונים ובלמים לשיקול הדעת של המשטרה מול הכלי רב העוצמה הזה, ובהצעת החוק – אין מספיק. בנוסף, צריך לתגבר מאוד את חובות הדיווח: לא רק פעם בשנה, אלא פעם בחודש, עם פירוט הרבה יותר משמעותי."

לכך מוסיף בירנהק בעיות רוחב שנובעות מעצם ההפעלה של מצלמות ביומטריות במרחב הציבורי: "מצלמה ביומטרית תשנה את המרחב הציבורי – ותשנה אותו. עד עכשיו, בררת

ד"ר תהילה שוורץ אלטשולר. "בעוד לממשלה להוציא את עצמה מהמדינות המתוקנות"

עומר כיר

דינת משטרה? הצעת החוק שתאפשר לממשלה לפרוס מצלמות ביומטריות במרחב הציבורי כמעט ללא כל פיקוח חיצוני אפקטיבי ותספק לה כוח משמעותי לבצע ריגול המוני אחרי אזרחים אושרה אתמול בוועדת השרים לחקיקה. בכוננת הממשלה לקדם את הצעת החוק עוד לפני תום פגרת הכנסת. מומחים שעמם שוחח "כלכליסט" מזהירים מפני הסכנות הגלומות בהצעת החוק, ובהן מתן כוח בלתי מידתי למשטרה תוך פיקוח לקוי עליה, חשש מדליפת מידע שיצטבר במאגר המידע, ואפ" קט מצנן על האזרחים שיחששו למשל להשתתף בהפגנות נגד השלטון. הצעת החוק נחשפה בגלגולה המקורי ביולי 2021, כששולבו המצלמות הביומטריות עם הסדרת החקיקה של הפעלת מערכת צילום לוחיות הרישוי "עין הנץ". החשיפה עוררה סערה תקשורתית, שייצרה גם יותר מ-5,600 תגובות ציבור באתר החקיקה הממשלתי. באפריל 2022, תחת ממשלת בנט-לפיד, הגיעה הצעת החוק לסיבוב שני כשעלתה לדיון בוועדת השרים לחקיקה ואושרה להמשך חקיקה, אך זו נעצרה עם פיזור הכנסת.

אתמול חזרה ההצעה לוועדת השרים, במטרה לאשר אותה להצבעות במליאת הכנסת, כאשר את ההצעה הגישו במשותף שר המשפטים, יריב לוין, והשר לביטחון לאומי, איתמר בן גביר. "כל הסדר שהוא יהיה חשוד כשזה (בן גביר, ע"כ) השר הממונה על הפעלתו", אמר ל"כלכליסט" עו"ד חיים רביה, מומחה פרטיות וסייבר.

הצעת החוק מתירה למשטרה להציב מצלמה ביומטרית, ניידת או קבועה, במרחב הציבורי לצורך מניעה או גילוי פשע חמור, מניעת פגיעה חמורה בביטחון נפש או רכוש, איתור נעדר או אכיפת איסורי כניסה למקום ציבורי מוגדר. היא כוללת סייגים שונים להפעלה שנועדו לשפר את ההגנה על פרטיות האזרחים (למשל, מחיקת נתונים ביומטריים שלא זוהו בזמן אמת תוך 72 שעות, או אמירה שאין בהצבת המצלמה "כדי לפגוע בפרטיותו של אדם במידה העולה על הנדרש"). ואולם, הפיקוח החיצוני על הצבה

ד"ר תהילה שוורץ אלטשולר: "חוק הבינה המלאכותית החדש של האיחוד האירופי אוסר באופן גורף זיהוי פנים מבוסס בינה מלאכותית בזמן אמת על ידי רשויות אכיפת חוק"

